

VENDIM

Nr. 659, datë 17.10.2005

PËR STANDARDET E SHËRBIMEVE TË PËRKUJDESIT SHOQËROR, PËR FËMIJËT NË INSTITUCIONET REZIDENCIALE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të pikës 4 të nenit 18 të ligjit nr. 9355, datë 10.3.2005 "Për ndihmën dhe shërbimet shoqërore", me propozimin e Ministrit të Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e standardeve të shërbimeve të përkujdesit shoqëror, për fëmijët në institucionet rezidenciale, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohet Ministri i Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta të nxjerrë udhëzimin përkatës në zbatim të këtij vendimi.

3. Ngarkohen Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, Ministria e Brendshme dhe Ministria e Shëndetësisë për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI

Sali Berisha

KREU I HYRJA

I. 1 Pse janë të rëndësishme Standardet e Shërbimeve të Përkujdesit Shoqëror, për fëmijët në institucionet rezidenciale?

Hartimi i Standardeve të Shërbimeve të Përkujdesit Shoqëror, për fëmijët në institucionet rezidenciale, është një hap tjetër i rëndësishëm krahas vendosjes së Standardeve të Shërbimeve Shoqërore në Shqipëri. Kujdesi në qendrat rezidenciale për fëmijët është i përhapur në disa qendra rezidenciale. Në këto qendra kanë filluar të zhvillohen shërbime të tjera alternative. Në reformën që po zbatohet shërbimet ekzistuese duhet të garantojnë shërbime cilësore për fëmijët.

Këto standarde përbëjnë hapin e parë në këtë proces. Më pas do të hartohet gjithë dokumentacioni mbështetës dhe udhëzues. Këto zhvillime janë fryt i një bashkëpunimi të ngushtë midis autoriteteve qendrore e vendore, ofruesve të shërbimeve dhe organizatave që shprehin e mbrojnë interesat e fëmijëve.

Vendosja e standardeve për shërbimet rezidenciale për fëmijët është e rëndësishme: Së pari, për të garantuar dhe për të zhvilluar më tej të drejtat e fëmijëve shqiptarë të sanksionuara në Kushtetutë, në legjislacionin shqiptar dhe në konventat ndërkombëtare të ratifikuara nga Qeveria shqiptare, si Konventa e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijëve. Në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, neni 54 përcaktohet se:

- Fëmijët, të rinjtë, gratë shtatzëna dhe nënat e reja do të kenë një mbrojtje të veçantë nga shteti.

- Fëmijët e lindur jashtë martesë do të kenë të njëjtat të drejta sikurse fëmijët e lindur nga martesa.

- Çdo fëmijë do të ketë të drejtën e mbrojtjes nga dhuna, keqtrajtimi, shfrytëzimi dhe përdorimi për punë, veçanërisht në moshë të mitur, të cilat dëmtojnë shëndetin dhe moralin, apo rrezikojnë jetën dhe zhvillimin normal të fëmijës.

Standardet e Shërbimeve të Përkujdesit Shoqëror, për fëmijët në institucionet rezidenciale, mbështeten dhe synojnë respektimin e parimeve, si: respektimi dhe garantimi i vlerave dhe i personalitetit të individit; universaliteti; barazia e mundësive; e drejta për të përfituar; partneriteti; transparenca dhe paanshmëria; mosdiskriminimi; decentralizimi; pavarësia, integrimi shoqëror dhe pjesëmarrja në jetën e komunitetit.

Krahas ndryshimeve ligjore në Kushtetutën e shtetit shqiptar, Kodin e Familjes, Kodin e Punës, Kodin Civil dhe atë të Procedurës Civile, Kodin Penal dhe atë të Procedurës Penale, edhe legjislacioni për mbrojtjen shoqërore ka pësuar përmirësime të dukshme. Janë miratuar ligji nr. 9355, datë 10.3.2005 "Për ndihmën dhe shërbimet shoqërore" dhe një sërë aktesh të tjera nënligjore, të cilat garantojnë dhe zhvillojnë më tej edhe të drejtat e fëmijëve. Hartimi dhe zbatimi i paketës së standardeve shqiptare për shërbimin rezidencial për fëmijë, në përputhje me legjislacionin në fuqi dhe me standardet e kërkuara ndërkombëtare, përbën edhe një hap të rëndësishëm në procesin e integritit të vendit tonë në Bashkimin Europian. Së dyti, vendosja e standardeve për shërbimin rezidencial për fëmijët do të shërbejë për të matur dhe përmirësuar cilësinë e shërbimeve rezidenciale. Në kushtet e zhvillimit edhe të sektorit privat, të OJF-ve në shërbimet rezidenciale, del e nevojshme që shteti të vendosë disa rregulla dhe standarde për cilësinë e shërbimeve, që duhen respektuar nga të gjithë ofruesit e shërbimeve, nga institucionet publike, nga organizatat jofitimprurëse (OJF) dhe nga ofrues të tjerë privatë.

Së treti, proceset decentralizuese ngarkojnë me përgjegjësi më të mëdha autoritetet vendore në lidhje me shërbimet rezidenciale.¹ Në kushtet që qarku, bashkitë dhe komunat nuk kanë përvojë në këtë fushë ë re të veprimtarisë së tyre, vendosja e standardeve do t'i ndihmojë ata në përmbushjen e funksioneve të reja në lidhje me plotësimin e nevojave sociale të komunitetit, ku ata ushtrojnë autoritetin e tyre. Këto funksione lidhen me planifikimin, sigurimin e shërbimeve shoqërore dhe zhvillimin e rrjetit të bashkëpunimit rajonal apo lokal. Së katërti, zbatimi i standardeve ndikon në rritjen e kapitalit social. Kapitali social në

---

1 Ligji nr. 9355, datë 10.3.2005 "Për ndihmën dhe shërbimet shoqërore", Neni 17, pika 1 "Këto shërbime financohen nga buxheti qendror dhe nga buxhetet e pavarura të organeve të qeverisjes vendore. Bashkitë ose komunat administrojnë në të gjitha shërbimet shoqërore për individë, që janë banorë të atij qyteti apo komune. Qarku administron shërbime kur ato ofrohen për individë, që u përkasin disa njësive vendore në atë qark".

këndvështrimin praktik ka të bëjë me zhvillimin e rrjetit të bashkëpunimit dhe të burimeve shoqërore, që përfshijnë institucionet, marrëdhëniet dhe normat që formojnë sasinë dhe cilësinë e ndërveprimeve shoqërore në një shoqëri.

Qeveria shqiptare, e mbështetur edhe nga organizatat ndërkombëtare, si Banka Botërore, etj., ka hartuar Strategjinë e Shërbimeve Shoqërore (2005-2010)², si pjesë e Strategjisë Kombëtare për Zhvillimin Ekonomik e Social (SKZHES). Objektivi i Strategjisë së Shërbimeve Shoqërore është reformimi i sistemit të përkujdesit shoqëror, për të siguruar të drejtat e fëmijëve, barazinë e mundësive dhe trajtime të barabarta në shërbimet shoqërore për fëmijët në nevojë. Për t'iu përgjigjur më mirë nevojave sociale në rritje, është e nevojshme të rritet përgjegjësia jo vetëm e njësive të qeverisjes vendore, por e të gjithë komunitetit për angazhimin e sa më shumë aktorëve dhe burimeve në shërbimet shoqërore.

Aktualisht ka rreth 400 fëmijë të vendosur në qendrat rezidenciale në Shqipëri. Ky është një realitet që kërkon vendosjen e standardeve, si pikë referimi në shërbimet rezidenciale për fëmijët, për t'u siguruar që fëmijët të plotësojnë më mirë nevojat e tyre.

1.2 Metodologjia e përdorur për hartimin e standardeve

a) Këndvështrimi

Për ata që përgatitën standardet, sfida ka qenë që të zhvillonin standarde për shërbimet rezidenciale për fëmijët me qëllim që fëmijët e rritur jashtë familjes të gjejnë një mjedis të sigurt, që ju mundëson atyre duke lënë institucionin ose të gjejnë rrugën e tyre në shoqëri si qytetarë të përgjegjshëm dhe plotësisht të integruar në jetën e komunitetit, ose të mund të kthehen në familjet e tyre biologjike apo në familje që do të mundësojë rritjen e tyre. Në të gjitha rastet kërkohet një nivel shërbimi rezidencial që siguron përkujdes cilësor të lartë, në përshtatje me mundësitë për ofrimin e shërbimeve shoqërore në Shqipëri, që të jetë i realizueshëm në një plan afatshkurtër apo afatmesëm nga të gjithë ofruesit e shërbimeve rezidenciale për fëmijët, që garanton bazat për zhvillim të mëtejshëm dhe përmirësimin e cilësisë së shërbimeve për fëmijët, dhe që lejon një zhvillim të qëndrueshëm në një plan afatgjatë.

b) Procesi pjesëmarrës

Në procesin e hartimit të standardeve është ndjekur një proces konsultativ, i ndryshëm nga ai i përdorur për standardet e shërbimeve shoqërore. Një grup i zgjedhur me përfaqësues nga: profesionistë të të gjitha kategorive të shërbimeve për fëmijë, menaxherë, përfaqësues nga Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, SHSSH, konsulentë të huaj, OJF aktivë në shërbimet rezidenciale për fëmijët apo jorezidenciale, si dhe përfaqësues nga shoqata e bashkive/komunave kanë qenë aktive në procesin e hartimit të tyre. Fillimisht zbatimi i standardeve do të pilotohet për një periudhë rreth njëvjeçare. Ofruesit e shërbimeve rezidenciale për fëmijë do të marrin pjesë në diskutimet e mëtejshme për standardet gjatë vitit 2006.

c) Bazuar në praktikat më të mira të shërbimeve për fëmijët

Këto standarde do të konsiderohen si pjesë e një kuadri të gjerë dokumentacioni të hartuar për të përmirësuar shërbimet shoqërore, bazuar në praktikat më të mira të mundshme ekzistuese. Fëmijët janë zgjedhur si grupi i parë në fokus të hartimit të standardeve specifike. Këto standarde janë hartuar mbi bazën e standardeve për shërbimet shoqërore të zhvilluara nga një grup aktorësh në 4 rajonet pilote dhe pas një procesi pilotimi prej 4 muajsh. Këto standarde përbëjnë një hap më tej në këtë proces. Standardet për shërbimet rezidenciale për fëmijët plotësojnë më mirë standardet e përgjithshme dhe përbëjnë një zhvillim të mëtejshëm të tyre në lidhje me kujdesin rezidencial për fëmijët.

Nëpërmjet akteve nënligjore si udhëzues të nxjerrë nga Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta apo Shërbimi Social Shtetëror, Manualeve, dhe dokumentacioneve të tjerë plotësues, do të lehtësohet zbatimi në praktikë i këtyre standardeve dhe zhvillimi i standardeve të tjera në përputhje me nevojat e së ardhmes. Në punën për përmirësimin e standardeve, në të ardhmen do të përdoret një bazë më e gjerë konsultimesh. Mjaft nga standardet për shërbimet rezidenciale për fëmijët janë të përshtatshme edhe për lloje të tjera shërbimesh. Standardet fokusohen në atë se çfarë presin përfituesit, fëmijët nga shërbimi rezidencial në vendin tonë, me fjalë të tjera janë të bazuara në rezultatet që shpeshojnë fëmijët nga shërbimi rezidencial.

ç) Zbatimi

Gjate 12 muajve të ardhshëm do të ofrohen mundësi trajnimit në kuptimin dhe zbatimin e

---

2 Në prill 2005 u miratua me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 265, 28.4.2005 Strategjia e Shërbimeve Shoqërore (2005-2010).

standardeve nga organizatat e përfshira në shërbimin rezidencial. Disa OJF me përvojë kanë organizuar trajnime me ofrues shërbimesh dhe qeverisjen vendore, për kuptimin e zbatimit e

standardeve të shërbimeve shoqërore, gjatë fazës së pilotimit pas saj. Këto mund të shërbejnë edhe si pikë referimi për trajnimin e ofruesve të shërbimeve rezidenciale. Manuale të përgatitur gjatë punës për hartimin e këtyre standardeve do të sigurojnë një bazë orientimi se si të zbatohen standardet. Ato janë të përdorshme për të gjithë nëpërmjet faqes së internetit të Ministrisë së Punës dhe Çështjeve Sociale.

d) Ndërtimi i kapaciteteve

Pas fazës së pilotimit dhe përmirësimit, standardet do të zbatohen në të gjitha shërbimet rezidenciale për fëmijë publikë apo privatë. Në procesin e zbatimit të standardeve, duke përdorur metodologjinë e përcaktuar në manualet, do të kontribuohet jo vetëm në rritjen e cilësisë së shërbimit për fëmijët, por edhe në zhvillimin e kapaciteteve të të gjithë aktorëve të përfshirë në këtë proces. Standardet synojnë gjithashtu të ndihmojnë institucionet rezidenciale që të bëhen më fleksibël, me të hapura që edhe ato të kontribuojnë në zhvillimin e komunitetit.

dh) Një sfidë për të ardhmen

Këto janë standarde minimale që synohet të zbatohen në të gjitha shërbimet rezidenciale për fëmijë. Shpresohet që këto institucione të shërbimeve rezidenciale për fëmijët në një periudhë të shkurtër jo vetëm që do t'i arrijnë standardet, por edhe do t'i çojnë më tej ato. Për standardet, që do të zbatohen në fazën e pilotimit, sikurse u veprua me standardet e përgjithshme të shërbimeve shoqërore, do të ketë rëndësi të madhe çdo propozim që vjen nga ofruesit që i zbatojnë ato në praktikë. Vitin e ardhshëm do të organizohet një tavolinë e rrumbullakët ku do të diskutohen rezultatet e zbatimit të standardeve për shërbimet rezidenciale për fëmijët, me qëllim përmirësimin e tyre, nëse është e mundur.

1.3 Kujt i shërbejnë standardet?

Të gjithë aktorët, që nga përfituesit deri tek ofruesit e shërbimeve rezidenciale dhe bashkëpunëtorët e tyre janë të interesuar t'i përdorin standardet.

- Fëmijët/familjet dëshirojnë të marrin një nivel të kënaqshëm shërbimesh. Prindërit dhe të afërmit e fëmijëve që ndodhen në qendrat e shërbimeve rezidenciale dhe fëmijët e rritur kanë të drejtën të informohen mbi standardet që të mund të kontribuojnë edhe ata në zbatimin e tyre.

- Ofruesit, ku përfshihen: institucionet publike, OJF-të, grupet e interesuara, ofruesit privatë dhe bashkëpunëtorët e tyre do t'i përdorin standardet si një udhërrëfyes në procesin e realizimit të shërbimeve rezidenciale.

- Organizatat që përfaqësojnë interesat e fëmijëve apo ato që merren me mbrojtjen e fëmijëve apo më gjerë me zhvillimin e të drejtave njerëzore.

- Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, Shërbimi Social Shtetëror me agjencitë e tij rajonale, autoritetet vendore, ku përfshihen këshillat e qarkut, bashkisë dhe komunës do t'i përdorin standardet për licencimin, inspektimin dhe vlerësimin e shërbimeve shoqërore.

- Të gjitha autoritetet e tjera publike në nivel qendror, si Ministria e Shëndetësisë, e Arsimit, e Pushtetit Vendor, e Drejtësisë etj.

Standardet gjithashtu mund të jenë të dobishme për:

- Institucionet akademike dhe organizata të tjera të përfshira në veprimtari arsimore dhe/apo trajnuese për personelin që ushtron veprimtari në shërbimet shoqërore.

- Studiuesit që i drejtohen fushës shoqërore.

- Të tjerë si persona/biznese të interesuar apo edhe të angazhuar në fusha që ndërthuren me shërbimet shoqërore.

1.4 Çfarë fushash mbulojnë standardet?

1. Qëllimi i shërbimit dhe përshtatshmëria sipas qëllimit;

2. Plani i përkujdesjes;

3. Përgatitja për jetesë të pavarur;

4. Ushqyerja;
5. Paraqitja, veshja dhe nevojat materiale; .
6. Shëndeti fizik, emocional, mendor dhe dentar;
7. Edukimi;
8. Argëtimi;
9. Ankimimi;
10. Mbrojtja nga abuzimi;
11. Mjedisi dhe akomodimi;
12. Stafii;
13. Menaxhimi.

1.5 Çfarë përmbajnë standardet?

Standardet janë konceptuar si standarde të cilësisë, në kuptimin që ato do të përdoren si mjet për të arritur dhe njëkohësisht për të vlerësuar cilësinë e shërbimit që ofrohet për fëmijët që rriten në institucionet rezidenciale, jashtë familjeve të tyre biologjike. Ato janë ndërtuar në 4 seksione. Së pari, përcaktimi i standardit që do të arrihet. Ky pasohet nga një përcaktim i rezultatit që arrihet te fëmijët nga zbatimi i standardit përkatës. Së treti, kriteret për vlerësimin e tij dhe së fundi treguesit për matjen e cilësisë së zbatimit të standardit që vlerësojnë nëse standardet janë arritur. Këta tregues do të shërbejnë edhe si bazë për inspektimin e shërbimeve rezidenciale për fëmijët. Në këtë mënyrë, të gjithë pjesëmarrësit në sistemin e shërbimeve rezidenciale për fëmijët dinë se ku duan të arrijnë me këtë lloj shërbimi dhe se si të marrin arritjet e tyre.

STANDARTI	REZULTATI	KRITERET	TREGUESIT E CILESISE
<p>1- Shtëpia e Fëmijës zotëron një deklaratë mbi qëllimin e shërbimit si edhe një mandat për fëmijët, që përshkruan me saktësi se çfarë kërkon të bëjë ky shërbim për fëmijët, si edhe mënyrën sipas të cilës ofrohet përkujdesja.</p>			
	<p>Fëmijët udhëzohen dhe kanë njohuri se çfarë mund të presin nga shërbimi në një shtëpi të tilla, se si do të bëhet përkujdesja ndaj tyre dhe personin përgjegjës për përkujdesjen. Një deklaratë e qarte mbi atë se si operon ky shërbim, ehte e disponueshme për prindërit dhe të interesuarit e tjerë.</p>	<p>1. Një përkufizim i qarte i misionit dhe qëllimit të shtëpisë në fjale, ku parashtrihen shërbimet që ajo ofron, është lehtësisht i dukshëm për të gjithë përdoruesit e kësaj shtëpie.</p> <p>2. Prindërit, fëmijët, përdoruesit e shërbimeve kanë akses tek deklaratat e qëllimit, misioni dhe manuali (udhëzuesit).</p> <p>3. Stafit ofron informacion lidhur me funksionimin e qendrës ose të shërbimit që do t'i ofrohet fëmijës.</p> <p>4. Deklarata e qëllimit rishikohet përmirësohet në mënyrë periodike dhe pas kësaj vijnë modifikimet përkatëse në dokumentet dhe praktikatat e tjera</p>	<p>1.1 Ekziston një dokument zyrtar lidhur me Deklaratën e Qëllimit</p> <p>1.2 Stafit mund të demonstrojë e gjatë diskutimeve që e kupton dhe mund të zbatojë politiken përkatëse të përshkruar në deklaratën e qëllimit.</p> <p>2.1 Kopje të deklaratës së qëllimit janë të dukshme në të gjithë shtëpinë, & janë të disponueshme për përdoruesit si dhe në formë lehtësisht të kuptueshme edhe nga fëmijët.</p> <p>3.1 Fëmijët dhe/ose të afërmit konfirmojnë se kanë marrë një kopje të deklaratës së qëllimit, që ajo është diskutuar me to, kanë marrë informacion nga stafi dhe që ato e kuptojnë atë.</p> <p>3.2 Ka një rregullore të brendshme ku përcaktohen qartë dhe hapur rregullat e jetesës në shtëpi si për fëmijët dhe stafin.</p> <p>4.1 Dokumentet dhe aktet zyrtare tregojnë që deklaratat e qëllimit është diskutuar dhe rishikuar rregullisht</p>
<p>II-Plani i përkujdesjes për secilin fëmijë paraqet në mënyrë të qarte nevojat e vlerësuara të fëmijës, objektivat dhe aktivitetet e përkujdesjes, krijimin e mundësive për të plotësuar këto nevoja nga stafi i shtëpisë, dhe mënyra se si do të vlerësohet efektiviteti i përkujdesjes për</p>			

çdo element (komponent) te planit.			
	Nevojat e fëmijëve vlerësohen dhe plotësohen ne mënyre efektive dhe te plote ne përshtatje me moshën e tyre. Planet me shkrim paraqesin mënyrat se si do te plotësohen nevojat dhe si do te zbatohen këto plane. Çdo fëmijë konsiderohet si një individ.	<p>1. Një ekip personash, është përgjegjës për kryerjen e vlerësimit te nevojave te rritjes dhe zhvillimit te fëmijës.</p> <p>2. Ekipi ka kryer/po kryen një vlerësim te nevojave për çdo fëmijë.</p> <p>3. Është hartuar dhe po zbatohet një Plan Përkujdesje për secilën fëmijë</p>	<p>1.1. Është ngritur një ekip personash, qe njeh përgjegjësitë e tij lidhur me vlerësimin dhe planifikimin ne fushën e kujdesit.</p> <p>3.1 Është i disponueshem për secilën fëmijë si vlerësimi ashtu edhe plani lidhur me përkujdesjen.</p> <p>3.2 Secili fëmijë ka një plan te vetin.</p>
		<p>4. Fëmija është pjese e procesit te vlerësimit dhe planifikimit te përkujdesjes.</p> <p>5. Plani i Përkujdesjes përfshin objektiva te qarta, mjetet për arritjen e objektivave, kontrollet periodike mbi progresin e bere.</p>	<p>4.1 Ka prova (dëshmi) qe vlerësimi i nevojave dhe plani janë diskutuar me fëmijët, prindërit/ te afërmit e tyre, personin përgjegjës për fëmijën dhe qe janë kuptuar prej tyre. Shënohen ne dokumentet përkatëse fakti kur fëmija/fëmijët, prindërit/ te afërmit e tyre dhe personi përgjegjës nuk bien dakord me to.</p> <p>5.1 Janë përcaktuar objektiva te qarta për veprime dhe personi përgjegjës për realizimin e tyre. Ka raporte se progresi i fëmijës rishikohet çdo 6-muaj.</p>
		6. Është caktuar një person përgjegjës për zbatimin e planit dhe raportimin e progresit për secilin fëmijë.	
		7. Çdo fëmijë, përveç dosjes se planeve te ndryshme për vlerësim dhe përkujdesje, ka edhe një dosje personale, e cila përmban dokumentacionin e duhur ne përputhje me legjislacionin për pranimin e fëmijës ne shtëpi si dhe historinë e tij personale.	7.1 . Punonjësi përgjegjës për fëmijën mund te flasë me kompetence për fëmijën si edhe te dëshmoje për situatën e fëmijës dhe te familjes se tij.
		8. Ekziston bashkëpunim me shërbimet e tjera (publike, private, OJQ-te) për te siguruar qe nevojat e identifikuar te fëmijës te plotësohen si edhe te ofrohet një mbështetje shtese për fëmijën.	8.1 .Ka dokumente qe dëshmojnë se gjate hartimit te planeve te përkujdesjes apo rishikimit te tyre janë kërkuar informacione nga organizatat e tjera (shkollat, institucionet shëndetësore, OJQ-te e tjera, etj.)
III-Shtëpia e fëmijës, siguron hartimin e një plani përgatitor për fëmijët qe			

<p>largohen nga përkujdesja ne shtëpi dhe lëvizin (transferohen) ne forma te tjera te përkujdesjes (integrim ne familjen natyrale, birësim, kujdestari, etj) ose ne jetese te pavarur apo gjysme te pavarur.</p>			
	<p>Fëmijët mbështeten e përgatiten për t'u larguar nga shtëpia me qëllimin e lëvizjes, zhvendosjes ne një forme tjetër përkujdesjeje apo për te bere një jete te pavarur ose gjysme te pavarur.</p>	<p>1. Një ekip i vogël është përgjegjës për hartimin e planit përgatitor për largimin nga përkujdesja.</p> <p>2. Stafi, fëmija, prindërit dhe/ose te afërmit, apo te interesuar te tjerë për fëmijën, punojnë se bashku për përgatitjen e një programi individual për fëmijën sipas moshës, nevojave dhe mënyrës se re te jetesës se fëmijës ne te ardhmen.</p>	<p>1.1 Duke filluar nga mosha, 14 vjeç (ose me pare, nëse fëmija largohet me shpejt nga institucioni) bëhen diskutime me fëmijët lidhur me te ardhmen e tyre kur do te largohen nga shtëpia, po ashtu shqyrtohen me to opsionet realiste qe kane te bëjnë me ketë te ardhme(edukimi, formimi profesional, etj),</p> <p>2.1 Nëse fëmijët do te duhet te bëjnë një jete te pavarur, ne dosjet e tyre ka dëshmi lidhur me diskutimet qe janë bere rreth rrezikut qe ekziston për shfrytëzimin e tyre, shëndetin seksual, përdorimin e drogës, alkoolit etj.</p> <p>2.2 Fëmija/fëmijët konfirmoj ne qe ka pasur diskutime te tilla me ta.</p> <p>2.3 Fillimisht, me punonjës in përgjegjës, organizohen aktivitetet ne mënyre qe fëmijët te fitoj ne aftësi ne menaxhimin e jetës se tyre te pavarur. Te mësojnë si te blejnë gjerat me te domosdoshme, ne mënyre te pavarur, si te menaxhojnë buxhetin, si te pastroj ne, te gatujnë etj,</p>
		<p>3. Përgatitjet janë ne përputhje me Planin e Përkujdesjes individuale te fëmijës.</p> <p>4. Monitorimi dhe mbështetja e fëmijës do te vazhdoje edhe pasi fëmija te jete larguar nga shërbimi.</p>	<p>4.1 Ne shtëpi ka informacion për jetesën qe bën fëmija pasi është zhvendosur nga shtëpia.</p>
<p>IV -Fëmijëve u sigurohen dhe ofrohen ushqime dhe lëngje te shëndetshëm, te sigurte, te shumëllojshëm e ne sasira te mjaftueshme pre moshën si dhe qe plotësojnë dëshirat e tyre.</p>			

	<p>Fëmijët marrin ushqime dhe lëngje të shëndetshme me vlera ushqyese që plotësojnë nevojat e tyre dietike në përputhje me moshën. Fëmijëve me nevojave të veçanta ushqimore, u sigurohet një dietë e veçantë sipas rekomandimeve të specialistit.</p>	<p>1. Fëmijët marrin një dietë të shëndetshme, ushqyese dhe të ekuilibruar sipas nevojave të tyre të rritjes dhe zhvillimit dhe nevojave kulturore, fetare.</p>	<p>1.1 Ekziston një menyu javore që i përshtatet moshave të fëmijëve, nevojave të tyre për lende ushqyese dhe kalori dhe një menyu për fëmijët me nevoja dietore të veçanta. Menyja ju behet e ditur fëmijëve, prindërve/ të afërmeve apo personave të tjerë të interesuar për fëmijën.</p> <p>1.2 Nga diskutimet me grupe fëmijësh konfirmohet se ofrohet një menyu javore.</p> <p>1.3 Regjistrat ku janë shënuar porosite konfirmojnë janë blere rregullisht fruta dhe perime të freskëta. Janë të disponueshme fruta dhe perime të freskëta.</p> <p>1.4 Janë plotësuar kushtet lidhur me shëndetin, higjienën, përgatitjen dhe ruajtjen e ushqimeve.</p> <p>1.5 Ka evidenca që tregojnë se në raste të veçanta siç janë ditë lindjet e fëmijëve përgatitet diçka e veçantë.</p> <p>1.6 Atehere kur është e mundur fëmijëve u lihet të zgjedhin një vakt - p.sh kjo mund të jete një dite në javë</p>
		<p>2. Lëngje të shëndetshme (si uji, qumështi) sigurohen në çdo kohë dhe ofrohen sipas kërkesës së fëmijëve.</p>	<p>2.1 Fëmijët dijnë ku mund të gjejnë lëngje të shëndetshme dhe zgjedhin për të pirë kurdo që kane etje.</p>
		<p>3. Staf i përdor teknikën e të ushqyerit që u përshtaten fazës së zhvillimit të fëmijës. Staf i përkujdeset inkurajon fëmijët të mësojnë të ushqehen vete. (Është e rëndësishme që foshnjat të mësohen me ushqimin e fortë dhe të hane vete në kohën e duhur).</p> <p>4. Duhet këshilluar me mjekun në qofte se fëmijët vazhdimisht nuk pranojnë të hane dhe kane çrregullime në të ngrënë. (asnjë fëmijë</p>	<p>3.1 Staf i njohuri për nevojat dhe teknikën e ushqimit si edhe çrregullimet në të ngrënë tek fëmijët</p> <p>3.2. Pas moshës një vjeçare fëmijët nxiten të ushqehen vete dhe të pavarur, sepse kjo i nxit ata të provojnë dhe mësojnë ushqime të reja. Gjate kohës së ushqimit fëmijët mbikëqyren dhe ndihmohen.</p> <p>Koha e ngrënies behet sa me zbavitëse për fëmijët.</p>

		nuk duhet te ushqehet me zor)	
		<p>5. Me mbështetjen e stafit, fëmijët kane te drejte për te përgatitur ushqime te lehta (zemër) dhe pije për veten e tyre.</p> <p>6. Dhoma e ngrënies dhe mobilitet i përshtaten numrit, nevojave dhe moshës se fëmijëve.</p> <p>7. Zakonisht stafi dhe fëmijët i hane vaktet se bashku. Vaktet shërbehen ne orare te rregullt, kështu qe fëmijët e dine kohen e ngrënies.</p>	<p>5.1 Ka një dhome te veçante, ose hapësire ku fëmijët me te rritur e përdorin si një vend ku bëjnë vete kafe, çaj, etj, me ndihmën e stafit.</p> <p>6.1 Vëzhgohet gjate vizitave ne këto shtëpi nga menaxheret ose inspektorët.</p> <p>7.1 Fëmijët konfirmoj ne se stafi ha bashke me to</p>

ST ANDARTI	REZULTATI	KRITERET	TREGUESIT E CILESISE
V-Shtëpia plotëson nevojat për veshje dhe gjera personale te domosdoshme te fëmijëve.			
	Fëmijët vishen ne mënyre te rregullt. Ata inkurajohen dhe u ofrohet mundësia për te zgjedhur vete veshjet dhe gjerat e domosdoshme personale, qe plotësojnë nevojat e tyre.	<p>1. Fëmijët janë ne gjendje te zgjedhin kur behet afjale për pamjen e tyre te jashtme. (rrobat, prerja e flokëve) dhe gjerat e tyre personale, duke i blere ato me mbështetjen e stafit.</p> <p>2. Fëmijët duhet te jene ne gjendje apo te kenë orendi te përshtatshme për te ruajtur gjerat e tyre personale.</p> <p>3. Fëmijët duhet te inkurajohen dhe te ndihmohen nëse është e nevojshme, për te administruar gjendjen e tyre financiare (paratë e tyre).</p> <p>4. Stafi këshillon fëmijët lidhur me përdorimin e tualetit, higjienën personale si dhe përdorimit te prodhimeve kozmetike.</p>	<p>1.1 Ka evidence qe tregon se fëmijët janë te përfshire ne marrjen e vendimeve qe kane te bëjnë me paraqitjen e tyre te jashtme</p> <p>1.2 Fëmijët nuk veshin rroba te përdorura te njeri-tjetrit.</p> <p>2.1 Fëmijët kane hapësira ne dhomat e tyre te gjumit për te mbajtur rrobat.</p> <p>2.2 Nuk ka rroba për përdorim te përbashkët.</p> <p>2.3 Secili nga fëmijët ka një vend personal për te mbajtur rrobat si edhe sende te tjera personale</p> <p>3.1 Dokumentacioni i regjistruar (listë pagesa) dëshmon se fëmija (ose ne rastet e foshnjave, personat e caktuar) kane përfituar pagesën mujore, ne masën e përcaktuar me VKM.</p> <p>4.1 Ditarët ditore qe përdorin këto shtëpi ose dosjet personale për secilin fëmije dëshmojnë se janë bere diskutime me fëmijët mbi këto tema. (zakonisht me punonjësi përgjegjës i fëmijës etj).</p>

VI-Nevojat fizike, emocionale dhe shëndetësore te secilit fëmije janë identifikuar dhe janë marre masat e			
--	--	--	--

<p>duhura për te siguruar shërbimet mjekësore, dentare dhe shërbime të tjera që nevojiten për te plotësuar këto nevoja. Fëmijët udhëzohen dhe u ofrohet këshillim mbi çështje që kanë të bëjnë me shëndetin dhe përkujdesjen personale</p>			
	<p>Fëmijët jetojnë në një mjedis të shëndetshëm. Nevojat e tyre shëndetësore janë identifikuar dhe ofrohen shërbime për t'i plotësuar këto nevoja. Tek fëmijët, nxiten mënyra të shëndetshme jetese (patja e një shëndeti të mire).</p>	<p>1. Çdo fëmijë i nënshtrohet vlerësimit të nevojave të tij shëndetësore kur pranohet në shtëpi.</p> <p>2. Stafi nxit dhe inkurajon mirëritjen, zhvillimin, ushqyerjen dhe një mënyrë jetese të shëndetshme. (ushqime të shëndetshme, diete e balancuar, ndërgjegjësim për rreziqet nga pirja e duhanit e alkoolit, për higjienën personale, etj.)</p> <p>3. Çdo fëmijë, në përshtatje me moshën, ka një plan individual të kujdesit shëndetësor, për mirëritje dhe zhvillim, që njihet dhe zbatohet nga stafi i shtëpisë, ku përfshihen :</p> <ul style="list-style-type: none"> - historia personale e fëmijës (lindja, shëndeti, i familjes së tij, etj) - historia dhe ecuria e sëmundjeve dhe problemeve të kaluara - historia e sëmundjes aktuale - ndërhyrje dhe trajtime të veçanta mjekësore - alergji dhe reaksion ndaj ilaçeve - kontrolli i shikimit dhe dëgjimit - shëndeti i goje - vaksinimet e kryera 	<p>1.1 Te dhëna të regjistruara në këto shtëpi, dëshmojnë se çdo fëmijë i është nënshtruar vlerësimit të parë të nevojave mjekësore (kontrolleve mjekësore, të syve dhe të gojës) kur është pranuar në shtëpi dhe pas kësaj këto kontrolle janë kryer në mënyrë periodike.</p> <p>2.1 Stafi ofron një shembull të mirë për jetese të shëndetshme. Konsumimi i duhanit dhe alkoolit brenda shtëpisë është i ndaluar.</p> <p>3.1 Dokumentacion lidhur me planet individuale të shëndetit.</p> <p>3.2 Dokumentacion lidhur me marrëdhëniet midis shtëpisë në fjale dhe profesionistëve të fushës së shëndetit, spitaleve etj, për kurimin e fëmijëve.</p>

		- probleme te zhvillimit psikomotor (te folurit, ecja, sjellja, gjumi, probleme afektive etj.)	
		- shënime nga kontrollet dhe progresi ne zhvillimin e fëmijës - përfshirja e prindërve/te afërmeve te fëmijës ne çështje qe kane te bëjnë me shëndetin. 4. Fëmijët me aftësi te kufizuar (sensore, fizike dhe mendore) kane te njëjtat te drejta për shërbime shëndetësore si fëmijët e tjerë dhe duhet te kenë akses te shërbime te specializuara për aftësinë tyre te kufizuar. 5. Çdo fëmijë deri ne moshën 1 vjeçare kontrollohet çdo muaj, - gjate moshës 12 - 24 muaj behet një vizite çdo 3 muaj, dhe - ne moshën 2-6 vjeç behet një vizite çdo 6 muaj (sipas udhëzimit te MSH). - Fëmijët me te mëdhenj i nënshtrohen një kontrolli dentar çdo 6 muaj dhe një kontrolli mjekësor çdo 12 muaj.	4.1 Te dhënat e regjistruara individuale dëshmojnë ne se ka pasur nevoja te veçanta për mjekim për sëmundje te ndryshme (p.sh. diabeti, epilepsia etj) dhe qe nen mbikëqyrjen e mjekut janë vene ne dispozicion ilaçet e duhura. 4.2 Dokumentacion lidhur me bashkëpunimin me specialistet e aftësisë se kufizuar për riaftësimin e fëmijëve. 5.1 Dokumente qe vërtetojnë kontrollet periodike
VII-Shtëpia ndjek një politike edukimi qe synon te nxisë dhe mbështesë edukimin (shkollor) te fëmijëve gjate gjithë periudhës qe ata jetojnë ne shtëpinë ne fjale.			
	Edukimi i fëmijëve nxitet ne mënyre aktive duke u		1. 1 Ka një person përgjegjës qe përgjigjet për ketë rol mbështetës dhe stafi e di ketë gjë. Punonjësi përgjegjës ose prindi/kujdestari takohen me mësuesin (

	<p>konsideruar si një proces i rëndësishëm në vetvete dhe si pjesë e përgatitjes së fëmijëve për moshën e pjekurisë</p>	<p>1. Personi përgjegjës për fëmijën e mbështet atë gjatë periudhës së edukimit të tij shkollor.</p> <p>2. Çdo fëmijë ka një plan edukimi që përfshin: -objektivat - raportet e rregullta të progresit</p> <p>3. Ka mjedise studimi ku fëmijët mund të mësojnë dhe përgatisin detyrat e tyre të shtëpisë.</p> <p>4. Shtëpia ofron në mënyrë të rregullt materiale shkollore për fëmijët. Stafi i ndihmon dhe kontrollon përgatitjen e fëmijëve.</p>	<p>në veçanti apo së bashku) të paktën një herë në vit për të diskutuar rreth progresit që ka bërë fëmija si edhe nevojat e tij edukative. Fëmijët e një moshe të përshtatshme përfshihen në këto diskutime.</p> <p>1.2 Personi përgjegjës ndjek vijueshmërinë e fëmijës në shkollë. 2.1 Progresi i fëmijës në aspektin edukativ është pjesë përbërëse e procesit të vlerësimit dhe përmirësimit periodik të planit të përkujdesjes (shihni standardin 2)</p> <p>2.2 Dosjet sipas rasteve individuale tregojnë për diskutimet që janë zhvilluar me fëmijën lidhur me ecurinë e tij/te saj shkollore.</p> <p>3.1 Gjatë një inspektimi mund të shihen fëmijët që punojnë dhoma studimi.</p> <p>3.2 Shtëpia ka një bibliotekë me libra dhe revista sipas moshës së fëmijëve.</p> <p>4.1 Ka evidence për ekzistencën e një buxheti të akorduar veçanërisht për këtë gjë.</p>
<p>VIII- Ka mundësi të mjaftueshme për fëmijët për të marrë pjesë në një varg aktivitete të përshtatshme për të kaluar kohën e lire si dhe që zhvillojnë nevojat fizike, emocionale e sociale të fëmijës. Shtëpia në fjale planifikon dhe siguron burime financiare për të mbështetur aktivitetet e kohës së lire dhe mjediset e nevojshme për të realizuar ato.</p>			
	<p>Fëmijët janë në gjendje të ndjekin interesat e tyre të veçanta, të ndërtojnë marrëdhënie pozitive, të</p>	<p>1. Ekziston një program i strukturuar i aktiviteteve të kohës së lire i disponueshëm edhe për fëmijët.</p>	<p>1. 1 Janë të disponueshme programe të kohës së lire, të cilat përfshihen në informacionin që u jepet prindërve/te afërmeve dhe fëmijëve kur ato pranohen në institucione të tilla.</p>

	<p>zhvillojnë vetëbesimin në aftësitë e tyre. Stafit mbështet e inkurajon fëmijët për t'u përfshirë në aktivitetet e kohës së lire.</p>	<p>2. Disa nga veprimtaritë kohës së lire janë të disponueshme sipas moshës, nevojave, kulturës, fesë dhe nevojave të veçanta të fëmijës.</p> <p>3. Fëmijët janë aktive në organizimin dhe planifikimin e aktiviteteve.</p>	<p>2.1 Stafit ndihmon fëmijët gjatë periudhës së fëmijërisë së hershme (0-5 vjeç), respekton zgjedhjet e tyre për lojë, i nxit, përkujdeset, i mbikëqyr gjatë lojës. Fëmijët nxitin të provojnë lojëra e aktivitete të reja, që stimulojnë zhvillimin e tyre gjuhësor, imagjinatën dhe të menduarit, në një mjedis të sigurt dhe mbështetës.</p> <p>2.2 Diskutimet me grupin e fëmijëve (qoftë në grup apo individualisht) tregojnë nëse fëmijëve ju është krijuar mundësia për të marrë me aktivitetet për të cilat ato kanë vetë interes apo aktivitete të përshtatshme për nevojat e tyre të veçanta për zhvillim.</p> <p>3.1 Ka të dhëna për takime që tregojnë se janë zhvilluar diskutime me fëmijët lidhur me aktivitetet e tyre të kohës së lire. Ndërkohe këto të dhëna tregojnë se atje ku ka qene e mundur fëmijët janë përfshirë në organizimin e këtyre aktiviteteve.</p>
		<p>4. Drejtuesi i shtëpisë siguron burimet financiare, njerëzore dhe mjediset e duhura për të mbështetur aktivitetet e kohës së lire.</p> <p>5. Fëmijët inkurajohen për të realizuar dhe mbajtur miqësi me fëmijë të moshës së tyre në komunitet.</p>	<p>4.1 Pasjet, lodrat, mjetet dhe mjediset për realizimin e aktiviteteve sigurohen nga stafi i drejtuesit të shtëpisë.</p> <p>5.1 Në programin e kohës së lire duhet të përfshihen aktivitete që organizohen në komunitet, për të nxitur marrëdhëniet sociale.</p> <p>5.2 Të nxitin vizitat në familjet e stafit të qendrës, vullnetarëve që bashkë punojnë në shtëpinë, shokëve të shkollës etj.</p>
<p>IX- Fëmijët dijnë dhe janë të arte për t'u ankuar nëse nuk janë të kënaqur me ndonjë aspekt të jetesës në shtëpi. Çdo ankese trajtohet në mënyrë serioze, pa</p>			

<p>vonese dhe i jepet një përgjigje e plote brenda një maksimumi prej 30 ditsh. Fëmijët apo ankuesi, mbahen ne dijeni për progresin lidhur me trajtimin e saj.</p>			
	<p>Çdo ankese trajtohet ne mënyre serioze e pa vonese dhe ankuesi informohet lidhur me progresin e çështjes.</p>	<p>1. Ekziston një procedure ankimimi, qe bën te mundur bërjen e ankesave nga përdoruesit kur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nuk është ofruar informacion rreth planit te Përkujdesjes dhe rreth asaj se çfarë duhet te përfitojnë ato. -Nuk është hartuar asnjë Plan Përkujdesje ne rastin e tyre. - Plani Përkujdesjes është hartuar pa u konsultuar me fëmijën dhe/ose te afërmit/kujdestarin. - Nuk implementohen siç duhet Plani i Përkujdesjes, apo nuk ofrohen shërbimet e përcaktuara me pare. - Ndodhin ngjarje qe shqetësojnë qëndrimin e fëmijës ne shtëpi. 	<p>1.1 Ne shtëpi gjenden fletushka te thjeshta dhe te kuptueshme për fëmijët, ose mënyra te tjera te informacionit, qe promovojnë procedurat e ankimimit dhe afatet kohore.</p> <p>1.2 Ekziston një person/grup i paanshëm qe shqyrton te gjitha ankesat si edhe kane kompetencën për te filluar veprimet e përshtatshme</p>
		<p>2. Fëmijëve, prindërve, te afërmeve te tyre, dhe stafit iu ofrohet një informacion lidhur me mënyrën se si behet ankesa. Ndërkohe ata duhet te kenë te drejtën ta përdorin ketë pa u diskriminuar.</p> <p>3. Ekzistojnë te dhëna për regjistrimin e sugjerimeve dhe ankesave.</p> <p>4. Ankesat zgjidhen brenda periudhës se përcaktuar.</p> <p>5. Përdoruesit informohen për veprimin qe është ndërmarre si pasoje e ankesës se</p>	<p>2.1 Kopje te fletushkës lidhur me ankimimin janë përfshire ne informacionin qe u ofrohet fëmijëve/prindërve përpara pranimit ne institucion.</p> <p>2.2 Fëmijët dhe stafi kane njohuri mbi procedurën e ankimimit.</p> <p>2.3 I gjithë stafi ka dijeni te plote dhe është i trajnuar lidhur me përdorimin e procedurave te ankimimit.</p> <p>3.1 Ka te dhëna te regjistruara qe tregojnë për ankesat qe janë bere, mënyrën e zgjidhjes si edhe afatet për trajtimin e tyre.</p> <p>5.1 Dokumente te regjistruara, drejtuar personit qe bën ankimimin për ta vene ne dijeni për rezultatet e arritura nga ky proces.</p>

		tyre.	
X- Ka procedura qe nxisin sigurinë dhe mirëqenien e fëmijëve dhe qe sigurojnë mbrojtjen e tyre nga abuzimet. Procedurat njihen dhe kuptohen nga i gjithë stafi (përfshire stafin e ri, te vjetër, vullnetar si edhe stafin e përkohshëm)			
	Mirëqenia e fëmijëve nxitet dhe ato mbrohen nga abuzimet nder kohe qe trajtohet me kujdesin e duhur ndonjë dyshim i ngritur për abuzim.	<p>1. I gjithë stafi qe punon me fëmijët ka dëshmi penaliteti te pastër.</p> <p>2. Përkufizim i qarte i termit "abuzim", kuptohet nga stafi dhe fëmijët</p> <p>3. Ka procedura lidhur me raportimin e rasteve te "abuzimit". Po ashtu përgatitet një plan veprimesh qe duhet te ndërmerren ne rast abuzimesh.</p>	<p>1.1 Kontrolltet lidhur me dëshmitë e penalitetit janë te paraqitura ne dosjet individuale te stafit.</p> <p>2.1 Informacioni i ofruar stafit gjate emërimit te tij dhe fëmijëve përfshin përkufizime te qarta lidhur me atë se çfarë do te thotë ne këtë kontekst fjala 'abuzim'.</p> <p>3.1 Trajnimi për stafin përfshin diskutime lidhur me situatat abuzive dhe mënyrën se si janë trajtuar ato. Ka edhe udhëzues te disponueshme për stafin.</p> <p>3.2 Ekziston një plan i qarte për veprimet qe duhet te ndërmerren ne raste abuzimi.</p> <p>3.3 Ka te dhëna te qarta e te regjistruara mbi incidentet e abuzimit si edhe mënyrën se si janë zgjidhur këto raste.</p>
		4. Hartohet dhe zbatohet një program terapie për te trajtuar traumat qe ka përjetuar fëmija qe është përfshire ne abuzimet. Ky program duhet te përfshije udhëzime për stafin, personin përgjegjës për fëmijën si dhe personin abuzues.	<p>4.1 Ne rastet e një abuzimi te mundshëm, te dhëna te regjistruara tregojnë se këto janë trajtuar ne mënyrën e duhur nga stafi dhe se (kur është e nevojshme me ndihmën e një specialisti) është ofruar terapia e përshtatshme për fëmijën.</p> <p>4.2 Është caktuar një person për te vizituar fëmijën ne mënyre periodike dhe për te marre pjese ne rishikimin e trajtimit te tij/saj.</p>
		5. Ekziston Kodi i Sjelljes dhe	5.1 Kodi i Sjelljes dhe përkujdesjes

		përkujdesjes prindërore, qe zbatohet duke pasur parasysh praktikat (eksperiencat) e mira te punës me fëmijët.	prindërore
XI-Shtëpia siguron mjedis fizik te përshtatshëm, mikpritës, te një stili i shtëpiak dhe te një cilësie te mire për fëmijët, stafin, prindërit apo personat e tjerë te interesuar, ne përputhje me qëllimin dhe funksionin e saj. Shtëpia mbahet ne rregull.			
	Fëmijët jetojnë ne një shtëpi, te zbukuruar, te mobiluar dhe te mirëmbajtur, e cila ofron lehtësira për përdorimin e mjediseve te saj dhe qe u mundëson fëmijëve te mbajnë kontakte me familjet e tyre.	<p>1. Shtëpia zbukurohet dhe mobilohet për te krijuar një mjedis te këndshëm shtëpiak te përshtatshëm për numrin, gjininë dhe moshën e fëmijëve qe strehohen atje.</p> <p>2. Shtëpia ku jetojnë fëmijët është një vend i sigurte.</p> <p>3. Nuk ka me tepër se 6 fëmije ne dhomën e gjumit. Ne dhoma fëmijët kane një shtrat dhe pajisje shtrati te përshtatshme, vend për te ndenjur (për tu ulur), perde, apo mbulesa te tjera dritaresh, ndriçim te mjaftueshëm për te lexuar, tapet dhe mbulesa te tjera te përshtatshme dyshemeje si edhe ngrohje. Fëmijët kane, dollapë për vendosjen e rrobave, qe mund te mbyllet apo ndryshe vend te sigurte te depozimit te gjerave te tyre personale.</p> <p>4. Ne ndarjen e fëmijëve ne dhomat e gjumit merret parasysh mundësia për sjellje abuzive.</p> <p>5. Fëmijët janë te afte dhe inkurajohen te</p>	<p>1.1 Tregohet kujdes qe fëmijët te jetojnë mjedise te pastra, te lyera këndshëm dhe ne njësi te vogla tip familjesh edhe pse shtëpia mund te jete e madhe.</p> <p>2.1 Dritaret, prizat janë te sigurta për fëmijët. Ne shtëpi gjendet kutia e ndihmës se shpejte, mjetet e nevojshme për fikjen e zjarrit etj.</p> <p>3. 1 Fëmijët gjenden ne dhoma me jo me shume se 6 fëmije, dhe gëzojnë një lloj intimiteti (jete private) brenda dhomave te tyre te gjumit.</p> <p>3.2 Fëmijët kane krevat, çarçafë e mbulesa te përshtatshme krevati. Këto te fundit janë te pastra dhe lahen rregullisht.</p> <p>3.3 Ka një dollap qe mbyllet me kyç, ose e thëne ndryshe një vend i sigurte depozitimi për sendet personale.</p> <p>4.1 Fëmijët janë neper dhoma me fëmije te te njëjtës moshe dhe gjini.</p> <p>5.1 Hapësira e tyre personale zbukurohet sipas dëshirës se fëmijëve me një lodër,</p>

		personalizojnë dhomat e tyre te gjumit.	me një pikturë të veçantë të marrë nga librat, fotografi etj.
		6. Ekziston një dallim midis hapësirës private dhe të përgjithshme të banimit në shtëpinë në fjalë. 7. Ka dhoma ku fëmijët mund të takohen privatisht me vizitorë si edhe hapësira për aktivitete private, për të luajtur, për të pushuar, të cilat nuk prekin aktivitetet e tjera të fëmijëve	6.1 Ka ndarje ndërmjet hapësirave që përdoren si dhoma gjumi, kuzhinës, dhomës së ngrënies, dhomës së studimit, lavanterisë, dhomës ku fëmijët qëndrojnë dhe luajnë së bashku, banjovë (etj) 7.1 Nga diskutimi me fëmijët rezulton se ata janë në gjendje të takohen privatisht me vizitorët dhe punonjës të tjerë që kanë interes të takohen me to. Ekzistojnë hapësira loje për grupmosha të ndryshme fëmijësh.
XII- Ekziston një dokument i cili përcakton strukturën, numrin, procesin e përzgjedhjes dhe të rekrutimit të punonjësve. Nëpërmjet programeve të trajnimit zhvillohen kompetencat e përgjithshme të stafit, si në grup ashtu edhe individualisht, për realizimin e Deklaratës së Qëllimit të shtëpisë në fjalë (planet e përkujdeset dhe reagimin ndaj nevojave individuale të fëmijëve që përdorin këtë shërbim).			
	Ekziston një përzgjedhje dhe një ekzaminim i kujdesshëm i të gjithë stafit dhe vullnetareve gjatë punës me fëmijët. Sigurohet që fëmijët përfitojnë përkujdesjen dhe shërbimet e nevojshme nga një staf kompetent.	1. Dokumenta të regjistruar ku paraqiten struktura e stafit dhe numri i tij, procesi i përzgjedhjes dhe rekrutimit, përshkrimi i vendit të punës, kualifikimet e nevojshme si edhe aftësitë specifike që duhet të ketë stafi dhe vullnetarët në marrëdhëniet me fëmijët dhe të afërmit e tyre. 2. I gjithë stafi, duke përfshirë edhe drejtorin e institucionit kanë përshkrimet e vendit të punës, ku deklarohen qartë përgjegjësitë, detyrat si dhe varësia	1.1 Ekzistojnë dokumenta që tregojnë për strukturën e stafit dhe shpërndarjen e përgjegjësive ndërmjet tyre. 1.2 Ka një udhëzues për stafin që trajton çështje që kanë të bëjnë me mënyra të ndryshme sjelljeje me njerëzit. 2.1 Gjatë diskutimit stafi demonstroi se njih mirë dhe kupton udhëzuesin e sjelljes. 2.2 Stafi i njeh mirë përshkrimet e tij të

		hierarkike.	punës si edhe kupton se si përgjegjësitë që ka kontribojnë në për mirëqenien e përgjithshme të fëmijës. (shihni standardin 10)
		3. Procedurat e punësimit janë në përputhje me legjislacionin në fuqi (kodi i punës)	3.1 Stafit emërohet sipas një procesi transparent. Kopje të lajmërimeve për vendin e punës si dhe të dhëna të regjistruara gjatë procesit të përzgjedhjes janë të disponueshme . 3.2 Çdo punonjës ka një kontratë pune të nënshkruar.
		4. Ofrohen programe trajnimi për stafin. Trajnimi i parë (trajnim induksioni) lidhur me vendin e punës ofrohet për stafin e ri brenda 3 muajsh nga emërimi i tij.	4.1 Ekzistojnë paketa për trajnimin e induksionit për stafin e ri 4.2 Stafit ka dijeni për mundësitë për trajnim si edhe inkurajohet që të marrë pjesë në këto trajnime. 4.3 Për çdo person të stafit ka nga një vërtetim për çdo trajnim të kryer. Behet një identifikim periodik i nevojave për trajnim që ka secili nga anëtarët e stafit.
XIII- Personi i regjistruar mund të provojë që shtëpia në fjalë ka stafin e duhur në përputhje me nevojat e atyre që banojnë në atje dhe që plotëson kërkesat e Deklaratës së Qëllimit të kësaj shtëpie			
	Aftësitë e stafit të shtëpisë janë në nivelin e duhur për plotësimin e nevojave të fëmijëve që banojnë aty, sipas kërkesave në Deklaratën e Qëllimit të shtëpisë.	1. Personi i regjistruar mund të provojë që shtëpia po funksionon në përputhje me Deklaratën e Qëllimit të shtëpisë dhe që vargu i nevojave që duhet të plotësohen nuk është i tepërt në raport me funksionimin e tanishëm të kësaj shtëpie dhe kjo e fundit pranon fëmijë nevojat e të cilëve mund të plotësohen sipas qëllimit të shtëpisë.	1.1 Vendosija e çdo fëmije në shtëpi është në përputhje me nevojat e tij. 1.2 Dosjet individuale të fëmijëve tregojnë se shtëpia mund të plotësojë nevojat e tyre. 1.3 Observimet dhe të dhënat e regjistruara vërtetojnë se shtëpia po funksionon në përputhje me deklaratën e qëllimit.

		<p>2. Personi i regjistruar harton një plan zhvillimi, i cili njihet nga i gjithë stafi.</p> <p>3. Kopjet e raporteve të inspektimit janë të disponueshem për tu pare nga stafi, klientët dhe të afërmit e tyre.</p>	<p>2.1 Për monitorimin nga menaxheret /inspektoret është i disponueshem një plan 3 deri 5 vjeçar qe siguron vazhdimësinë e funksionimit ose zhvillimin dhe financimin e shtëpisë në fjale.</p> <p>3.1 Janë të disponueshem për t'u pare nga stafi (në disa raste edhe nga klientët dhe të afërmit) kopje të raporteve të inspektimit.</p>
--	--	--	---

KREU III

ARRITJA E STANDARDEVE NË PRAKTIKË

III.I Si përdoren standardet?

Ky kapitull fokusohet në ndihmesën ndaj ofruesve të shërbimit dhe të aktorëve të tjerë-në sektorët publikë dhe privatë, për t'u njohur me standardet, dhe për të filluar zbatimin e tyre. Do të ofrohet trajnim për ofruesit e shërbimeve dhe aktorë të tjerë në zbatimin e standardeve të fëmijëve: si p.sh. njësitë e pushtetit vendor.

Eksperienca e drejtimit të standardeve të përgjithshme në rajonet e Tiranës, Durrësit, Shkodrës dhe Vlorës ka treguar që proceset për zbatimin e standardeve janë të njëjta, pavarësisht grupit të klientit dhe llojit të shërbimit të ofruar. Është e qartë që zbatimi i standardeve nuk mund të jetë një proces uniform për secilin ofrues, meqë lidhet me faktorët në mjedisin e brendshëm të ofruesve të shërbimit social (p.sh. si punojnë ata, çfarë përbërje ka stafi, çfarë praktike të kujdesit për fëmijën ofron qendra, dhe nëse qendra ka bërë diçka me standardet), po ashtu edhe me faktorët e jashtëm në komunitet, nivelin e mbështetjes, ekspertët lokalë, NJQV-të dhe SHSSH-të rajonale.

Mbi të gjitha, zbatimi i standardeve ka si qëllim përmirësimin e cilësisë së shërbimeve sociale. Prandaj, pika e fillimit dhe qëllimi i standardeve janë nevojat e përfituesve që shërbejnë si udhëzues gjatë procesit të zbatimit të standardeve. Shërbimet e ofruara mbi bazën e standardeve ndihmojnë për të siguruar mbështetjen e komunitetit dhe të të gjithë aktorëve që operojnë brenda tij. Njohja dhe familjarizimi i aktorëve kryesorë në sistemin e kujdesit të fëmijës në qendra rezidenciale është një nga hapat e parë në zbatimin e suksesshëm të tyre.

Asnjë nga standardet nuk mund të zbatohet siç duhet vetëm duke ndryshuar ose ndërmarrë një procedurë të re. Standardet kërkojnë një vëmendje të veçantë nga çdo aktor dhe një ndryshim në mënyrën e punës së përditshme, shpërndarjes dhe dhënies së informacionit.

A. Për ofruesit: Në zbatim të vendimit të Këshillit të Ministrave "Për miratimin e standardeve të shërbimeve të përkujdesit shoqëror, për fëmijët në institucionet rezidenciale", ofruesve u kërkohet që të përdorin standardet. Qëllimi i tyre është përmirësimi i cilësisë së kujdesit për fëmijët që nuk jetojnë në mjedis familjar.

B. Për fëmijët dhe të afërmit e tyre: Fëmijët në kujdesin rezidencial, të afërmit e tyre ose kujdestarët të përdorin standardet, kështu që ata të dinë dhe të kuptojnë mënyrën për të marrë informacion për shërbimin dhe cilësinë e kujdesit që ata duhet të presin nga shërbimi rezidencial.

III. 2 Forcimi i kapaciteteve A. Manualet dhe udhëzuesit Në mënyrë që ofruesit të ndihmohen në procesin e zbatimit të standardeve dhe të zhvillojnë kapacitetet e tyre lokale, janë përgatitur dy manuale pune³ të cilët janë përdorur për standardet e përgjithshme, por që janë dhe shumë të përshtatshme për këto standarde.

Nuk pritet që brenda periudhës pilot të gjithë ofruesit të zbatojnë të gjitha standardet. As radha për zbatimin e tyre nuk është vendosur. Lista e mëposhtme për të filluar punën, është hartuar në mënyrë të tillë që t'i japë mundësi ofruesve të fillojnë zbatimin përpara se Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, si dhe Shërbimi Social Shtetëror të hartojnë materiale të tjera udhëzuese.

Ofruesit duhet të zgjedhin se cili është standardi/ose kriteri më i përshtatshëm me të cilën ata mund të fillojnë punën.

B. Si të fillohet?⁴

1. Njihuni me standardet e reja dhe kuptoni përmbajtjen e tyre duke rishikuar dhe kontrolluar politikat kryesore, procedurat dhe dokumentacionin e qendrës dhe shërbimeve tuaja.

2. Sigurohuni së pari që stafi dhe pastaj fëmijët të njohin standardet. Fëmijët më të mëdhenj duhet të përfshihen në këtë fazë.

3. Vlerësoni sistematikisht funksionimin dhe praktikën aktuale të qendrës suaj kundrejt standardeve të reja. Ju mund të identifikoni pikat e forta dhe të dobëta.

4. Identifikoni prioritetet e qarta për zbatimin e standardeve do të filloni (shih d më poshtë).

---

³ Janë përgatitur dy Manuale pune të cilët do të shpërndahen në NJQV, pas miratimit të standardeve.

⁴ Kjo pjese është marrë nga Chris Payne in 2002 bazuar në Residential Forum 1977 by Chris Payne në 2002

5. Hartoni një plan për ecjen përpara në zbatimin e standardeve duke filluar nga standardi më i thjeshtë. Nëse ju mund të siguroni përshtatshmëri të plotë ose të tejkaloji kërkesat minimale atëherë jeni në rregull.

6. Zbatoni planin tuaj duke filluar me objektivat dhe prioritetet e identifikuar dhe vazhdoni të monitoroni, rishikoni dhe vlerësoni progresin (shih d më poshtë).

C. Menaxhimi i procesit të zbatimit.

Menaxhimi efektiv i ndryshimeve përfshin:

- Planifikim dhe organizim. P.sh të vendosni me stafin tuaj, se çfarë do të bëhet, mënyrën se si do të realizohet dhe kush do të jetë përgjegjës për këtë.

- Sigurinë që stafi ka në dizpozicion informacion të mjaftueshëm për të kuptuar dhe punuar në zbatimin e standardeve.

- Veprim. P.sh të vihen në veprim planet ose delegimi i tyre te persona të tjerë të aftë për të kryer punën.

- Koordinim të aktiviteteve të ndryshme që duhet të realizohen në të njëjtën kohë.

- Monitorim, p.sh. në diskutimet me stafin të kontrollohet puna e bërë.

- Rishikim dhe vlerësim, p.sh. bisedim me stafin dhe fëmijët më të mëdhenj vlerësohet nëse detyrat janë kryer siç ishin planifikuar.

- Ndryshim dhe përmirësim.

D. Ndërmarrja e veprimit duke diskutuar dhe rënë dakord me stafin dhe fëmijët e rritur për:

- Objektiva dhe qëllime të qarta;

- Afatet kohore;

- Alokimin dhe delegimin e detyrave;

- Identifikimin e personave përgjegjës për detyrat dhe afatin kohor;

Sigurimin që ata që janë përgjegjës kanë gjithashtu edhe autoritetin për të kryer detyrat e tyre;

E. Të krijosh empati me klientin (vëre vetveten në rolin e klientit).

Pyetje që duhet t'i bëni vetes suaj (menaxherët dhe stafi):

- A do të isha unë i lumtur të isha një fëmijë në këtë qendër rezidenciale?

- A do të isha i lumtur që fëmija im ose fëmija e një të afërmi ose shoku të rritej në këtë shtëpi? - Pse jo?

- Çfarë duhet të bëj unë për të ndryshuar përgjigjen time?

Këshillohen të gjithë personat e përfshirë në menaxhimin dhe praktikën e ofrimit të kujdesit për fëmijën në qendër, të kuptojnë standardet dhe të fillojnë t'i përdorin ato në mënyrë pozitive për të zhvilluar shërbimet e tyre, për të përmirësuar cilësinë e kujdesit për fëmijët nën kujdesin e tyre.

III. 3 Mbikëqyrja e zbatimit.

Mbikëqyrja e zbatimit të standardeve është përgjegjësi e Inspektoratit të Shërbimeve Sociale, i cili përfshin edhe 12 zyra rajonale në të gjithë vendin.

Procesi i kontrollit, i cili deri tani ka funksionuar nëpërmjet inspektimeve të fokusuara mbi praktika administrative, përcakton arritjen e standardeve si objektiv të aktivitetit të tij. Në mënyrë që të jepet ndihmesë për ngritjen e një sistemi të hapur dhe për të siguruar përshtatshmëri gjatë procesit të inspektimit dhe ofrimit të shërbimit, standardet shoqërohen me "treguesit e cilësisë".

Këto kanë funksion të dyfishtë. Nga njëra anë lehtësojnë punën e inspektorëve në gjykimet e tyre për nivelin e realizimit të një standardi të veçantë dhe nga ana tjetër i jep menaxherëve dhe njësisve të qeverisjes vendore tregues të qartë me të cilët ata duhet të vlerësojnë progresin e tyre gjatë zbatimit.

Vlerësimet periodike për rezultatet e Inspektoratit do të shërbejnë për të shpërndarë praktikat më të mira, të cilat ekzistojnë në kujdesin e fëmijës në qendra rezidenciale.

Për të bërë këtë, raportet e inspektimit ri shikohen në nivelin qendror dhe shkëmbehen eksperiencat për të përmirësuar zhvillimin e standardeve. Në këtë mënyrë, kontrolli kuptohet më shumë si ndihmë për ofruesit e shërbimit dhe si një mjet për identifikimin e shërbimeve cilësore, të cilat mund të shërbejnë si model për rajonet e tjera.

Raportet periodike të kontrollit sigurojnë që pushteti lokal ka informacionin e nevojshëm për të identifikuar mangësitë në shërbimet sociale dhe të plotësojë detyrimet që rrjedhin nga politika e shërbimeve sociale.

Ky është një proces shumë i rëndësishëm në hartimin e planeve dhe programeve të komunitetit. Raportet e inspektimit në nivel kombëtar do të lehtësojnë planifikimin dhe dialogun midis sektorit publik dhe privat, që janë aktorët kryesorë në sistemin e kujdesit të fëmijës në qendra rezidenciale. Rezultatet e inspektimit çojnë në përmirësimin e shërbimeve në nivel kombëtar dhe shpërndarjen më të mirë të tyre sipas nevojave lokale.

Megjithatë, qëllimi kryesor i inspektimit është të përmirësojë cilësinë e shërbimeve sociale, në këtë rast kujdesin për fëmijët në qendra rezidenciale, dhe të ndihmojë në marrjen e vendimeve në qark, bashki/komuna, për blerjen dhe shpërndarjen e shërbimeve në zonat e tyre.

Procesi i inspektimit ndihmon edhe për të identifikuar ndonjë pasojë të paparashikuar të politikave sociale. Prandaj, ndërsa vendosja e standardeve ofron udhëzues dhe jep treguesit e cilësisë si instrumente në procesin e inspektimit, inspektimet në vetvete ndihmojnë në zhvillimin e mëtejshëm të standardeve dhe rrjedhimisht edhe në cilësinë e shërbimeve.

Duke pasur në themel të saj një sistem standardesh që masin cilësinë, del e nevojshme që procedura e kontrollit të jetë shumë dimensionale. Për këtë qëllim dhe për të rritur besueshmërinë e shërbimit të inspektimit, në grupin e inspektorëve duhet të përfshihen profesionistë që të kenë punuar më përpara në këtë shërbim apo të kenë eksperiencë për shërbimet sociale në përgjithësi.

Fakti që inspektimi përfshin aftësi vëzhguese, supozime dhe gjykime të mbështetura mbi provat e mbledhura (të cilat nuk varen nga interesat e grupeve të ndryshme), komunikim fleksibël dhe aftësi të tjera, do të thotë që trajnimi i vazhdueshëm i inspektorëve të shërbimit social është po aq i rëndësishëm sa dhe trajnimi i stafit të ofruesve të shërbimeve. Nëse inspektohet një shërbim i ofruar nga një OJF, grupi i inspektimit duhet të ketë në radhët e tij një person me eksperiencë praktike që të ketë qenë i përfshirë në menaxhimin e një shërbimit të tillë. Inspektimet bëhen në bazë të një plani, që ka objektiva të matshme dhe që nuk është i ndikuar nga presionet politike.